

Sağlık Sektör Raporu ve Yerel Sağlık Stratejisi

BTSO
BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI

KENDİNE
İNAN
ÜLKENE
GÜVEN

ORTAK AKLIN
GÜCÜYLE
GELECEĞİN
KENTİNE

BURSA
BUYURSE
TÜRKİYE
BÜYÜR

BTSO®
BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI

KENDİNE
İNAN
ÜLKENE
GÜVEN

ORTAK AKLIN
GÜCÜYLE
GELECEĞİN
KENTİNE

BURSA
BÜYÜRSE
TÜRKİYE
BÜYÜR

www.btso.org.tr

İÇİNDEKİLER

1. ÖNSÖZ	4
2. YÖNETİCİ ÖZETİ	5
3. SEKTÖR ANALİZİ	7
3.1. Küresel Eğilimler	7
3.2. Türkiye’de Mevcut Eğilimler	14
3.3. Bursa Sağlık Sektörü	18
4. BTSO SAĞLIK SEKTÖRÜ KONSEY ÇALIŞMALARI	19
4.1. Sağlık Konseyi Arka Planı	19
4.2. Sağlık Sektörü Değerlendirmesi	21
4.2.1. Markalaşma	21
4.2.2. Dijitalleşme	23
4.2.3. Yönetişim	25
4.3. Sürdürülebilirlik	27
5. EKLER	30
5.1. Konsey Sonucunda Çıkan Hedeflere Bağlı Faaliyetin Gantt Diyagramı	30
5.2. Oturum Katılımcı Listesi	30
5.3. Toplantıdan Görseller	32
6. KAYNAKÇA	33

ÖNSÖZ

Bursa Ticaret ve Sanayi Odası olarak, her sektörümüzün güçlü, sürdürülebilir ve rekabetçi bir yapıya kavuşması için ortak akli harekete geçirmeyi en büyük sorumluluklarımızdan biri olarak görüyoruz. Bugünün hızla değişen dünyasında, başarılı olmak için sadece üretmek yetmiyor; yenilikçi olmak, birlikte hareket etmek ve geleceği doğru okumak gerekiyor.

Bu vizyonla, Türkiye'deki oda ve borsalar arasında bir ilki gerçekleştirerek sektörel konsey yapılanmasını hayata geçirdik. BTSO Sağlık Konseyi, işte bu anlayışın bir sonucu olarak sektörün tüm paydaşlarını bir araya getiren, sektörün geleceğini birlikte inşa ettiğimiz güçlü bir platform haline geldi.

Konsey toplantılarımızda markalaşma, dijitalleşme, yönetim ve sürdürülebilirlik gibi kritik konular ele alındı. Sağlık sektöründe güçlü bir marka kimliği oluşturma'nın önemini, dijitalleşmenin sunduğu fırsatları, etik değerlere dayalı yönetişimin gerekliliğini ve sürdürülebilir uygulamalarla geleceğe nasıl daha sağlam adımlarla ilerleyebileceğimizi birlikte değerlendirdik.

Ortaya koyduğumuz bu yol haritası, sadece sektörün bugünü için değil, Bursa'nın sağlıkta güçlü bir merkez olmasını sağlayacak geleceği için de kritik bir adım niteliğinde. Bizler, BTSO olarak bu vizyonu desteklemeye, sektörümüzle birlikte büyümeye ve sağlık alanında küresel çapta iddialı bir şehir olmaya kararlıyız.

Bu değerli raporun hazırlanmasında emeği geçen tüm paydaşlarımıza teşekkür ediyor, BTSO Sağlık Konseyi Raporu'nun sektörümüze ve Bursa'mıza yeni ufuklar açmasını diliyorum.

İbrahim BURKAY
BTSO Yönetim Kurulu Başkanı

2 | YÖNETİCİ ÖZETİ

BTSo Sağlık Konseyi'nin amacı, sağlık sektöründe yerel düzeyde etkin planlama gerçekleştirmek, paydaşlar arasında eşgüdümü sağlamak ve girişimciliği teşvik ederek Bursa halkına kaliteli ve yeterli sağlık hizmeti sunulmasına katkıda bulunmak ve Bursa'nın sağlık turizminde önde gelen bir merkez olmasını sağlamaktır. Sağlık Konseyi toplantısında bu amaçlar doğrultusunda sektörün bileşenleri arasında güç oluşturulmaya çalışılmıştır. Konsey 'Arama Toplantısı' kapsamında markalaşma, dijitalleşme, yönetim ve sürdürülebilirlik oturumlarında tüm katılımcıların katılımıyla, hedeflere yönelik faaliyetler istişare sonucu karar altına alınmıştır.

Markalaşma oturumunda sağlık sektöründe markalaşmanın önemi ve stratejileri ele alınmıştır. Katılımcılar, güçlü bir marka imajının hastalar ve sağlık hizmeti tüketicileri üzerindeki et-

kilerini tartışmış, marka sadakatini artırmanın yollarını aramıştır. Özellikle dijital çağda markalaşmanın nasıl evrildiği ve sosyal medya gibi platformların bu süreçteki rolü vurgulanmıştır.

Dijitalleşme oturumunda, sağlık sektöründeki dijital dönüşüm süreçleri ve bu süreçlerin getirdiği yenilikler tartışılmıştır. Sağlık hizmetlerinde dijital teknolojilerin entegrasyonu ve yapay zekâ gibi konular detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

Yönetişim oturumunda, sağlık sektöründe iyi yönetim uygulamalarının önemi vurgulanmış ve bu alandaki güncel uygulamalar tartışılmıştır. Etik kurallar, şeffaflık, hasta hakları ve kurumsal sorumluluk gibi konular ön plana çıkmıştır.

Sürdürülebilirlik oturumunda, sağlık sektöründe çevresel ve ekonomik sürdürülebilirlik konuları ele

alınmıştır. Kaynakların verimli kullanımı, atık yönetimi, yeşil hastane konseptleri ve enerji verimliliği gibi konular üzerinde durulmuştur.

Sonuç olarak dört oturumda gerçekleştirilen Sağlık Konseyi toplantısında elde edilen öneriler sektörün gelecekteki gelişimine katkı sağlayacak önemli bil-

giler içermektedir. Belirlenen faaliyetler uygulanabilirlik düzeyi ve iş çıktılarına olan fayda ekseninde değerlendirilip sektöre katma değer sağlayacak faaliyetler ön planda tutulmuştur. Uygulama sürecinde tüm paydaşların görüşleri, çabaları ve BTSO ile devam eden işbirlikleri büyük öneme sahiptir

3 | SEKTÖR ANALİZİ

3.1. Küresel Eğilimler

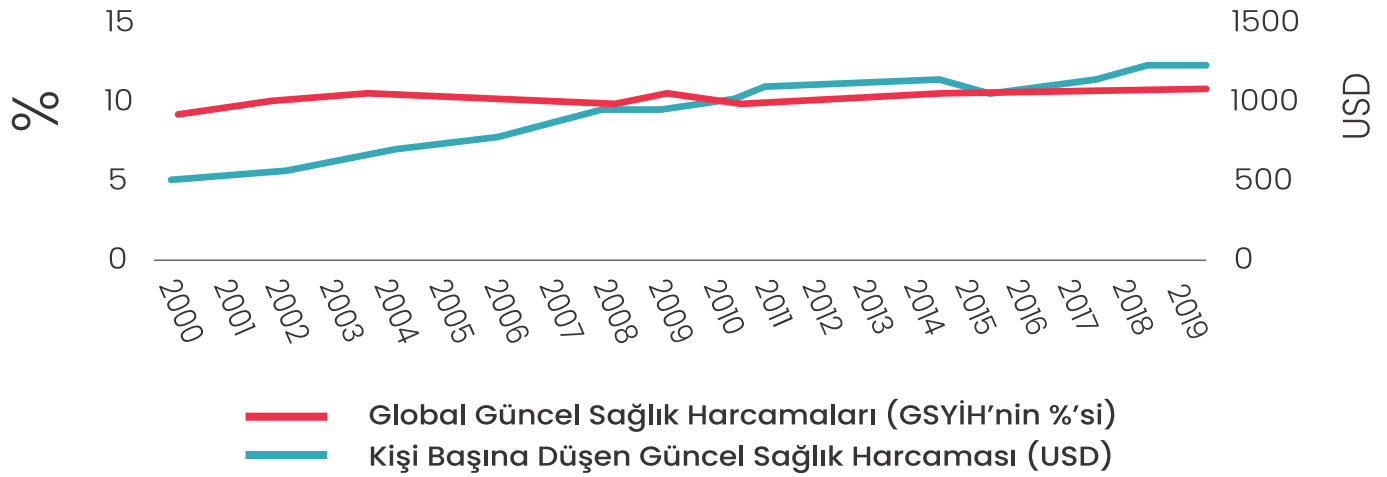
Dünya Sağlık Örgütü'ne göre, sağlık hizmetleri belirli sağlık kuruluşlarında çeşitli amaçları gerçekleştirmek üzere yapılan çalışmaları içermektedir. Bu çabalar, bireylerin ve toplumun sağlığını koruma amacını taşımakta, çeşitli koruyucu ve tedavi edici hizmetleri içeren, ülke genelinde örgütlenmiş bir sistem olarak tanımlanmaktadır. Kısacası, sağlık hizmetleri, her türlü sağlık kurumunda hasta olanlara tanı konulması ve bunların tedavi edilmesi yoluyla kişilerin sağlıklarını korumak için farklı türde sağlık çalışanlarının gösterdiği çabaların, emeklerin ve çalışmalarının tamamını ifade etmektedir [1].

Sağlık hizmetleri alanında sektörde büyük çeşitliliğin olduğu görülmektedir. Hizmet türleri ve gelişimleri toplumdan topluma farklılık göstermekle beraber kültür, bireylerin talepleri, ekonomi, kurumsallaşma gibi birçok faktör tarafından şekillenmektedir. Bu nedenle sağlık hizmetlerinin örgütlenmesi için standart bir model yaratmak mümkün olamamaktadır. Ayrıca, tüm bu faktörler, kalite ve maliyet eksenlerinde optimizasyon baskısının ve uzmanlaşmış kurum sayısının artmasına neden olurken markalaşma eğilimini de güçlendirmektedir. Sektörde dikkat çeken bir başka önemli nokta, sağlık hizmetlerinin sağlık turizmi, şir-

ketlerin yeni pazarlara açılması ve işgücü piyasasının küreselleşmesi gibi faaliyetlerle küresel çapta mobilize olmuştur. 2000 yılında küresel sağlık harcamaları, Gayrisafi Yurt İçi Hasıla (GSYH)'nin yüzdesi olarak ölçüldüğünde %8,6 iken, 2019'da bu oran %9,8 olarak kaydedilmiştir. Aynı dönemde kişi başına düşen güncel sağlık harcamaları ise 2000'de 476,4 do-

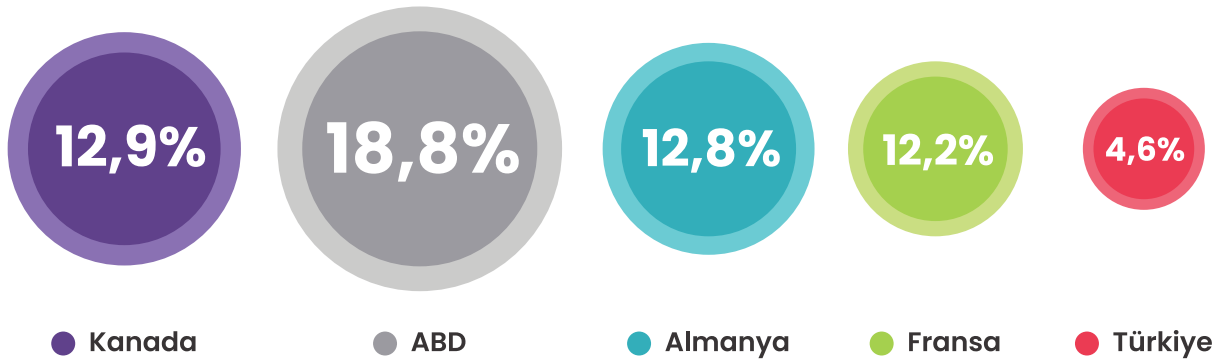
lar iken, 2019'da 1,115 dolar olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılında Amerika Birleşik Devletleri (ABD), kişi başına düşen güncel sağlık harcamalarında 10,984 dolar ile öncü konumdadır. Bu dönemde, hem küresel güncel sağlık harcamalarının GSYH yüzdesinde hem de kişi başına düşen güncel sağlık harcamalarında genel bir artış gözlenmiştir (Şekil 1) [2].

Global Sağlık Harcaması

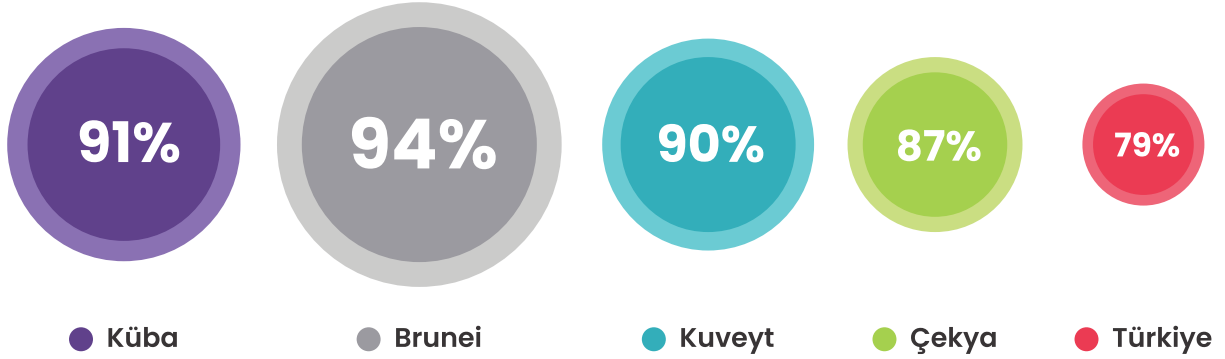
Şekil 1. Global Sağlık Harcaması [2]

2020 yılında, GSYH yüzdesi olarak en yüksek sağlık harcaması oranına sahip ülke %18,8 ile ABD'dir. ABD'yi %12,9 ile Kanada izlemektedir. Türkiye'de ise sağlık harcamaları GSYH'nin %4,6'sını kapsamaktadır (Şekil 2) [2].

Şekil 2. GSYH Yüzdesi Olarak Sağlık Harcaması (2020) [2]

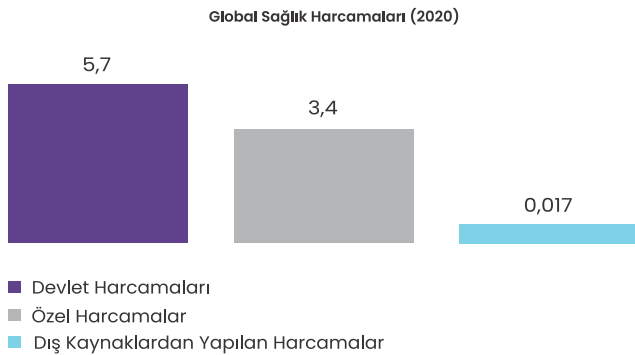
Devlet tarafından karşılanan sağlık harcamalarının toplam güncel sağlık harcamaları içinde en yüksek paya sahip olduğu ülkeler arasında Brunei ve Küba, sırasıyla %94 ve %91 ile öne çıkmaktadır. Türkiye'de ise bu oran %79'dur (Şekil 3) [2].

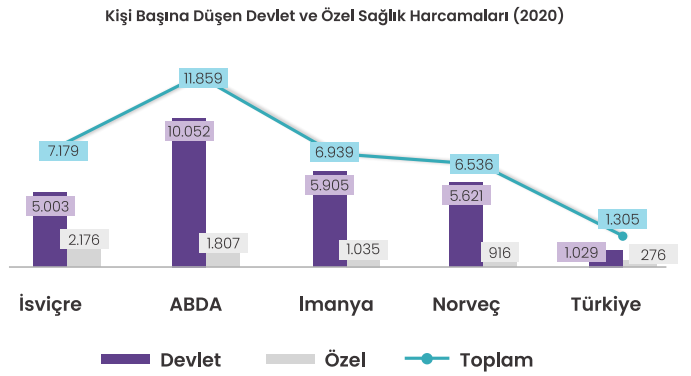
Şekil 3. Yurt içi Genel Devlet Sağlık Harcamasının Güncel Sağlık Harcamasının İçindeki Payı (2020) [2]

2020 yılında gerçekleşen 9 trilyon dolarlık küresel sağlık harcamalarının yaklaşık %63'ünü oluşturan 5,7 trilyon dolar devlet harcamalarını içermektedir. Bu rakam, küresel GSYİH'nin yaklaşık %10,8'ine denk gelmektedir. Özel harcamaların, cepten yapılan harcamaları içere-

rek, toplamda 3,4 trilyon dolarlık bir paya sahip olduğu görülmektedir ki bu da küresel sağlık harcamalarının yaklaşık %40'ını temsil etmektedir. Dış kaynaklardan yapılan harcamalar ise 17 milyar dolar ile bu toplamın %0,2'sini oluşturmaktadır [2].

Trilyon USD

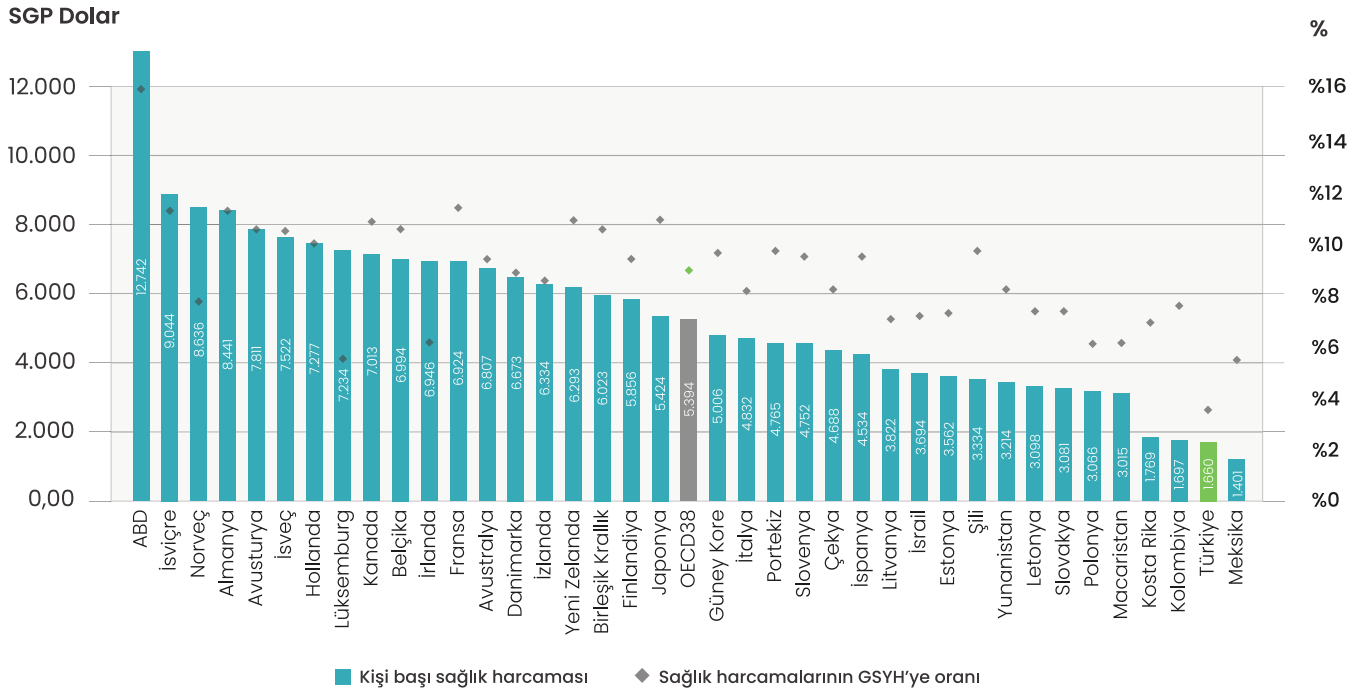
USD

Şekil 4. Global Sağlık Harcamaları ve Kişi Başına Düşen Devlet ve Özel Sağlık Harcamaları [2]

Türkiye İlaç Sektörü Raporu'na göre, Türkiye OECD ülkeleri arasında kişi başına düşen sağlık harcamalarında en düşük sıralamada yer almaktadır. Bu oran, 2023'de %3,7 olarak kaydedilmiştir. Türkiye'de sağlık harcamalarının önemli bir kısmı kamu tarafından

karşılanmaktadır. Dünya genelinde sağlık göstergeleri, ülkelerdeki sağlık sistemlerinin etkinliğini ve bireylerin genel sağlık durumunu değerlendirmek amacıyla kabul görmüş ölçütler olarak tanımlanmaktadır [3].

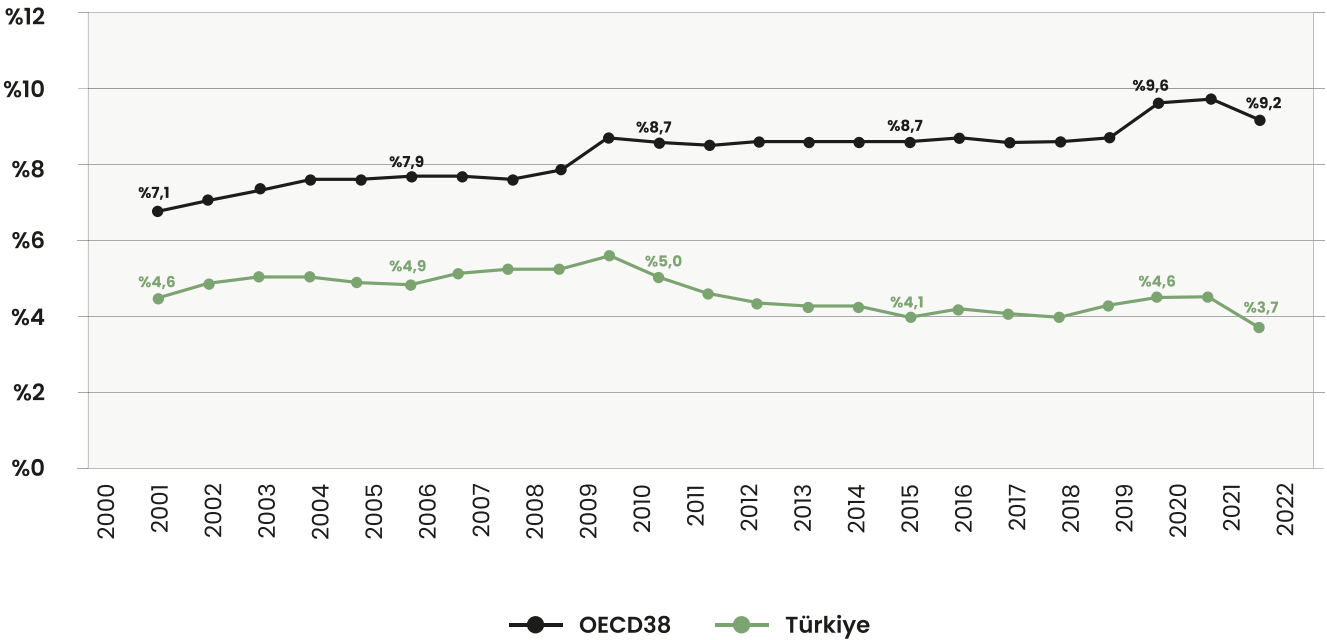

Şekil 5. OECD Ülkelerinde Kişi Başı Cari Sağlık Harcaması ve GSYH İçindeki Payı [3]

Türkiye ve OECD ülkelerinde gerçekleşen cari sağlık harcamalarının GSYH içerisindeki payının yıllara göre değişimi Şekil 2'de gösterilmiştir. Türkiye'de cari sağlık harcamalarının GSYH içerisindeki payı 2000 yılında %4,6 iken OECD ortalamasının %7,1 olduğu görülmektedir. Türkiye'de 2003 yılında Sağlıkta Dönüşüm Programı uygulamaya alınmış ve 2007 yılına gelindiğinde bu oran %5,2 seviyesine ulaşmıştır.

Küresel ekonomik krizin etkilerinin en çok hissedildiği 2009 yılında ekonomideki daralmanın etkisiyle Türkiye'de cari sağlık harcamalarının GSYH içerisindeki payı tarihteki en yüksek seviyesi olan %5,5'e ulaşmıştır. Kriz sonrası dönemde sağlık harcamalarının kısıtlamaya tabi tutulmasıyla, 2010 yılından itibaren Türkiye'de sağlık harcamalarının GSYH içerisindeki payında düşüş gözlenmiştir.

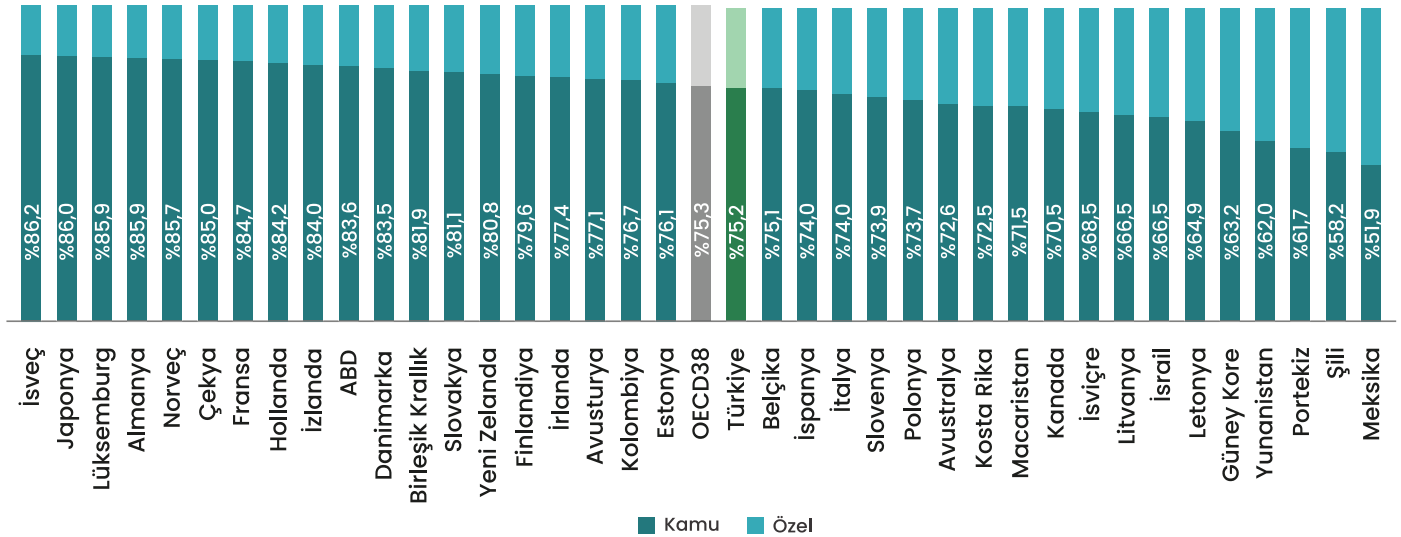
Türkiye'de sağlığa ayrılan kaynakların GSYH içerisindeki payı yıllar içinde azalırken, OECD ortalaması 2019 yılına kadar %8,7 seviyelerinde sabit kalmıştır. 2020-2021 yıllarında Covid-19 pandemisi etkisiyle Türkiye'de cari sağlık harcamalarının GSYH içerisindeki oranının %4,6 düzeyine yükseldiği ancak 2022 yılına gelindiğinde %3,7'ye gerilediği görülmektedir. 2022 yılında OECD ülkelerinde bu oranın ortalama %9,2 olarak gerçekleştiği ve Türkiye ile OECD ülkeleri arasındaki farkın artmaya devam ettiği görülmektedir.

Şekil 6. Türkiye ve OECD ülkelerinde Cari Sağlık Harcamalarının GSYH İçindeki Payı (2000-2022) [3]

Cari sağlık harcamalarının finansman kaynakları incelendiğinde, Cari sağlık harcamalarının finansman kaynakları ele alındığında, kamu sağlık harcamalarının tüm cari sağlık harcamalarına oranı en yüksek olan ülke %86,2 ile İsveç olmuştur. Türkiye’de sağlık harcamalarının %75,2’si kamu tarafından karşılanmaktadır. Kamu tarafından gerçekleştirilen sağlık harcamaları oranında Türkiye, OECD ortalamasına (%75,3) yakın olup 38 ülke arasında 20. sırada yer almaktadır.

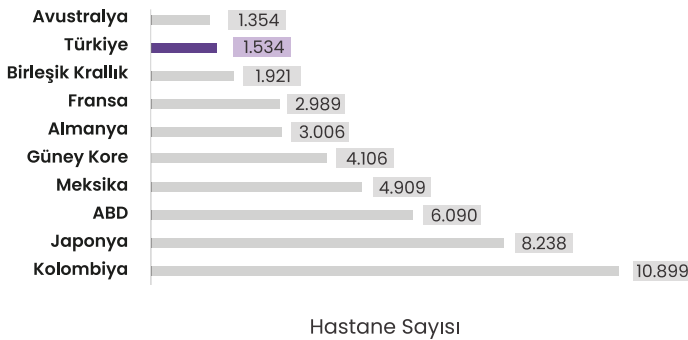

Şekil 7. OECD Ülkelerinde Cari Sağlık Harcamaları Finansmanı (2022) [3]

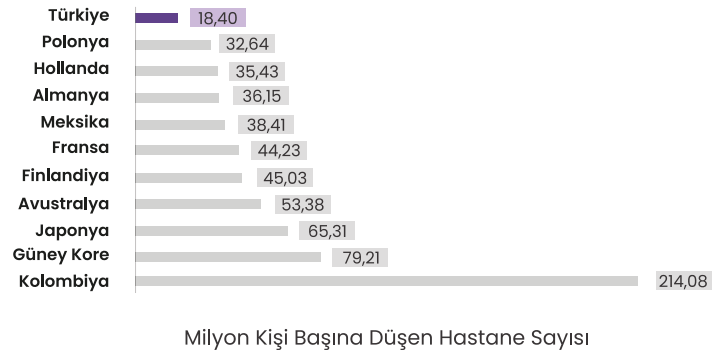
OECD ülkeleri içinde en yüksek hastane sayısına sahip olan ülke, 10.899 hastane ile Kolombiya'dır. Japonya, 8.238 hastane ile Kolombiya'yı takip etmektedir. Ayrıca, Kolombiya, OECD ülkeleri arasında hastane sayısının nüfusa oranının en yüksek olduğu ülke olarak öne çıkmaktadır. Türkiye, OECD ülkeleri içinde hastane sayısının en yüksek olduğu 9. ülke olmasına rağmen, milyon kişi başına düşen 18,4 hastane sayısı ile OECD ülkeleri sıralamasında 25. sırada yer almaktadır [2].

OECD Ülkelerindeki Hastane Sayısı (2020)

OECD Ülkelerindeki Hastane Sayısının Nüfusa Oranı (2020)

Şekil 8. OECD Ülkelerindeki Hastane Sayısı ve OECD Ülkelerindeki Hastane Sayısının Nüfusa Oranı (2020) [2]

Artan sağlık harcamalarının sosyal güvenlik sistemine olan baskısı, özellikle birçok gelişmiş ülkede yüksek kamu borçları ve zayıf bütçe yapısının gerisinde önemli bir etken olmaya devam edecektir. Gelecekteki sağlık harcamalarının artışı, sağlık teknolojilerinin daha yoğun bir şekilde kullanılması, ilaç ve tıbbi malzeme üretimine odaklanma, sağlık turizmini geliştirme gibi fırsat alanlarını da beraberinde getirecektir. Teknolojik imkânların gelişmesi ve yaşam kalitesinin artmasıyla birlikte, uzun vadede sağlık alanında sürekli iyileşen bir eğilim öngörülmektedir.

Sağlık turizmi pazarı oldukça dinamik ve değişken bir yapıya sahiptir. Ekonomik koşullar, döviz kurları, politik ve siyasi istikrar, seyahat kısıtlamaları, reklam stratejileri, yenilikçi tedavi yöntemleri gibi bir dizi faktör, sağlık turizminin seyrini etkileyebilmektedir. Sağlık turizmi endüstrisi, otelcilik, ulaşım, iletişim, pazarlama gibi birçok sektörle entegre bir şekilde çalıştığından, bu sektörlerde meydana gelen değişiklikler doğrudan sağlık turizmi sektörünü etkileyebilmektedir. Sağlık turizmi dünya genelinde geniş bir yaygınlık kazanmıştır. En fazla sağlık turisti gönderen ülkeler çoğunlukla Kuzey Amerika ve Batı Avrupa'dan gelmektedir. Sağlık turisti çeken ülkeler ise

genellikle tüm kıtalarda, Latin Amerika, Doğu Avrupa, Afrika ve Asya'da bulunmaktadır. Sağlık turizminde öne çıkan ülkeler arasında ABD, Hindistan, Küba, Almanya, Türkiye, Meksika, Tayland, Singapur, Güney Kore, Belçika, Macaristan, Malezya bulunmaktadır. Bu ülkeler belirli sağlık alanlarında uzmanlaşmışlardır.

Örneğin, Tayland ve Hindistan kalp ve ortopedi cerrahisinde uzmanlaşmış durumdayken, Doğu Avrupa ülkeleri diş cerrahisi konusunda uzmanlığı ile öne çıkmaktadır [4]. Küresel sağlık turizmi pazarının dünya çapındaki büyüklüğü 2021 yılında 4 milyar ABD doları değerinde gerçekleşmiştir. Koronavirüs pandemisi sağlık turizmini durdurmuş olsa da pazarın önümüzdeki yıllarda toparlanacağı ve 2032 yılına kadar yaklaşık olarak 75 milyar dolar değere ulaşması beklenmektedir.

1. Tayland	5. Malezya	9. Brezilya	13. Belçika
2. Macaristan	6. Filipinler	10. Meksika	14. Türkiye
3. Hindistan	7. ABD	11. Güney Kore	
4. Singapur	8. Kosta Rica	12. Kolombiya	

Tablo 1. Tedavi Hacmine Göre En Çok Sağlık Turizmi Yapan Ülkeler

Sağlık turizmi, döviz gelirleri aracılığıyla cari denge, yoğun emek yapısı nedeniyle istihdam, turizmde çeşitliliğin ve katma değer artırılması yoluyla gelir artışı, güçlendirilen sağlık altyapısının getirdiği yatırım etkisi gibi faktörlerle birlikte ülke ekonomisine olumlu katkılar sağlayabilecek önemli bir sektördür. Bu nedenle, sağlık turizminin sunduğu fırsatların, döviz gelirlerinden cari dengeye, istihdam artışına, turizmde çeşitlilik ve katma değer artmasına kadar bir dizi avantajın göz ardı edilmemesi önemlidir.

3.2. Türkiye’de Mevcut Eğilimler

2022 yılında Sağlık Bakanlığı hastane sayısı 915 iken, 2023 yılında bu rakam 933’e yükselmiştir. Aynı dönemde, üniversite hastane sayısı 68 olarak kalmışken, özel hastane sayısı 565’e düşmüştür (Tablo 2). 2021 yılın-

da Sağlık Bakanlığı, üniversite ve özel sektörün hastane yatağı sayıları 2022 yılında sırasıyla 163.207, 43.914 ve 55.069’di. 2023 yılında ise bu rakamlar sırasıyla 167.649, 43.878 ve 55.067’a olarak değişmiştir.

İBBS-1	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
İstanbul	53	16	162	231
Batı Marmara	56	4	21	81
Ege	129	7	73	209
Doğu Marmara	83	4	56	143
Batı Anadolu	75	13	51	139
Akdeniz	89	8	82	179
Orta Anadolu	79	4	21	104
Batı Karadeniz	100	3	19	122
Doğu Karadeniz	70	1	12	83
Kuzeydoğu Anadolu	52	2	5	59
Ortadoğu Anadolu	62	3	16	81
Güneydoğu Anadolu	85	3	47	135
Türkiye	933	68	565	1.566

Tablo 2. İBBS-1’e ve Sektörlere Göre Hastane Sayısı, 2022 [5]

2023 yılında hastanelerdeki tıbbi görüntüleme cihazlarının sayıları şu şekilde artmıştır: MR cihazı sayısı, bir önceki yıla göre 973'tan 1.001'e, BT cihazı sayısı 1.331'den 1.359'e, Doppler Ultrason cihazı sayısı 7.597'den 8.053'ye, EKO cihazı sayısı 3.035'den 3.127'ye ve Mamografi cihazı sayısı ise 973'ten 959'e değişim göstermiştir. Ayrıca, 2023 yılında hastanelerde bulunan Gama Kamera sayısı 270, PET sayısı 169 ve Radyoterapi sayısı 269 olarak kaydedilmiştir (Tablo 3).

	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
MR	405	118	478	1.001
BT	664	150	545	1.359
Ultrason	2.345	1.128	2.277	5.750
Doppler Ultrason	5.365	718	1.970	8.053
EKO	1.917	351	859	3.127
Mamografi	418	79	462	959
Gama Kamera	146	76	48	270
PET	59	50	60	169
Radyoterapi	93	92	84	269

Tablo 3. Sektöre göre hastanelerde cihaz sayıları, 2022 [5]

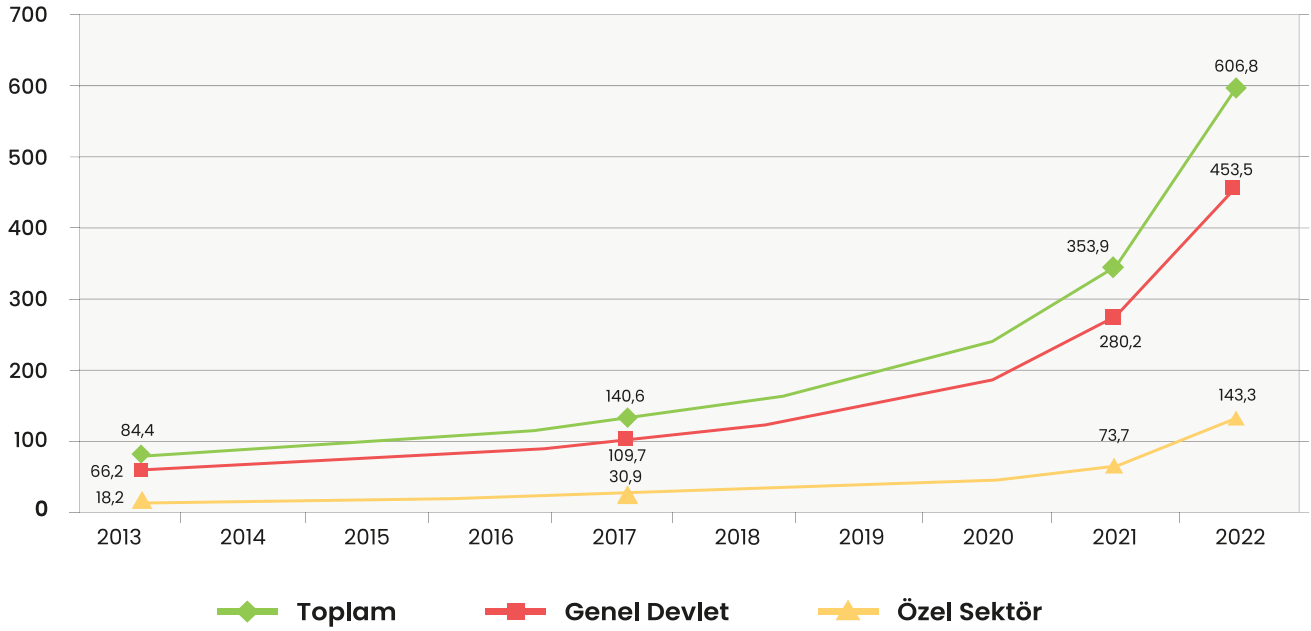

TÜİK tarafından açıklanan verilere göre, 2022 yılında toplam sağlık harcaması, bir önceki yıla göre %71,5 artarak 606 milyar 835 milyon TL'ye yükselmiştir. Genel devlet sağlık harcaması ise %65,4 artarak 463

milyar 516 milyon TL'ye ulaşmıştır. Özel sektör sağlık harcaması ise %94,4'lük bir artış oranı ile 143 milyar 319 milyon TL olarak tahmin edilmiştir [6].

(Milyar TL)

Sağlık Harcamaları (2013-2022)

Şekil 9. Sağlık harcamaları, 2013-2022 [6]

Toplam sağlık harcamasının sağlık hizmeti sunucularına göre dağılımı incelendiğinde, ilk üç sıra 2022 yılında da değişmedi. Sağlık hizmetleri ve ürünleri satın almak için başvurulmuş sağlık kurumları içerisinde en büyük payı %50,3 ile hastaneler oluşturdu. Hastaneleri sırasıyla %21,7 ile perakende satış ve diğer tıbbi malzeme sunanlar ve %10,6 ile ayakta bakım sunanlar izledi.

(Milyon TL)

	2021	Pay(%)	2022	Pay(%)
Toplam sağlık harcaması	353 941	100,0	606 835	100,0
Cari sağlık harcaması	330 928	93,5	555 944	91,6
Hastaneler	175 214	49,5	305 021	50,3
Evde hemşirelik bakımı	2	0,0	3	0,0
Ayakta bakım sunanlar	33 440	9,4	64 444	10,6
Perakende satış ve diğer tıbbi malzeme sunanlar	80 613	22,8	131 527	21,7
Halk sağlığı programlarının sunumu ve yönetimi	32 517	9,2	37 471	6,2
Genel sağlık yönetimi ve sigorta	1 441	0,4	2 281	0,4
Sınıflandırılmayan diğer kategori	7 700	2,2	15 196	2,5
Yatırım	23 013	6,5	50 891	8,4

Tablodaki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Şekil 10. Sağlık hizmeti sunucularına göre sağlık harcamaları, 2021, 2022 [6]

Türkiye’de sağlık turizminin öneminin zaman içinde giderek artmaktadır. Tüm istatistikler, Türkiye’nin sağlık turizminde hızla öne çıkan bir ülke haline gelme yolunda büyük adımlar attığını göstermektedir. 2019 yılında sağlık turizmi kapsamında ülkemizde 701,046 hasta, sağlık hizmeti almıştır. Sağlık ve tıbbi sebeplerle gelen yabancı ziyaretçiler ile yurtdışında ikamet eden vatandaş ziyaretçilerden elde edilen turizm geliri ise 2019 yılında 1.492.438 milyon ABD Doları olarak kaydedilmiştir.

2020 yılında küresel salgın nedeniyle sağlık turisti sayısında belirgin bir azalma yaşanmıştır. Türkiye’yi sağlık hizmeti almak için tercih eden hasta sayısı 407.423’e düşmüştür. Sağlık turizmi ve tıbbi nedenlerle gelen yabancı ziyaretçi ile yurtdışında ikamet eden vatandaş ziyaretçilerden elde edilen turizm geliri ise

2020 yılında 1.164.779 milyon dolara gerilemiştir. 2021 yılında 670.730 kişi sağlık hizmeti almış ve bu hizmetlerden elde edilen gelir, 1.726.973 milyon ABD Doları olarak kaydedilmiştir. 2022 yılında toplam 1.258.382 kişi sağlık hizmeti almak için ülkemizi tercih etmiş ve bu hizmetlerden elde edilen gelir, 2.119.059 milyon ABD Doları olarak kaydedilmiştir. 2023’ün ilk iki çeyreğinde toplam 746.290 kişi sağlık hizmeti almak üzere ülkemizi ziyaret etmiş ve bu hizmetlerden elde edilen gelir 1.033.942 milyon ABD Doları olarak kaydedilmiştir [7].

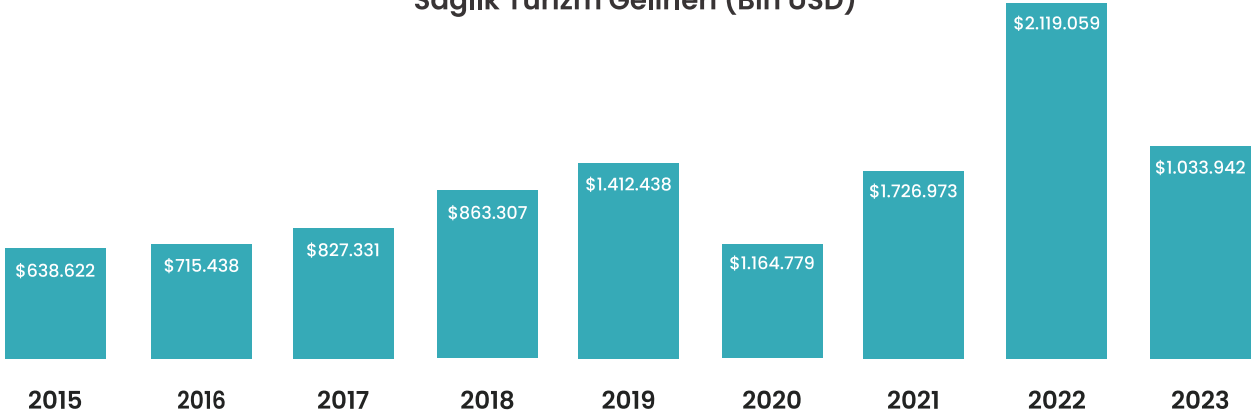
Uluslararası hastaların öncelikli tercih ettiği klinik branşlar; kadın hastalıkları, iç hastalıkları, göz hastalıkları, tıbbi biyokimya, genel cerrahi, diş hekimliği, ortopedi ve travmatoloji, enfeksiyon hastalıkları ve kulak-burun-boğaz birimleridir [7].

Ülkemize Gelen Sağlık Turist Sayısı

Şekil 11. Yıllara göre ülkemize gelen sağlık turisti sayısı [7]

Sağlık Turizm Gelirleri (Bin USD)

Şekil 12. Yıllara göre ülkemizin sağlık turizmi gelirleri [7]

3.3. Bursa ve Sağlık Sektörü

Bursa, Türkiye’de sağlık turizmi açısından öne çıkan bir destinasyondur. Kent, tarihi zenginlikleriyle birlikte modern sağlık altyapısıyla donatılmıştır. Sağlık turizmi açısından büyük bir öneme sahip olan Bursa, uzman doktor kadrosu, modern tıp teknolojisi ve uluslararası standartlarda sağlık kurumlarıyla sağlık turistleri için güvenilir bir tercih haline gelmiştir. Ayrıca, tarihi dokusu ve doğal güzellikleriyle bezeli Bursa, tedavi sürecini sürdüren hastalara huzurlu bir çevre sunarak sağlık turizmi deneyimini eşsiz kılmaktadır.

Bursa, zengin tarihiyle sağlıkla bütünleşmiş bir şehirdir. 5. yüzyılda Çekirge ‘de Thedora Kaplıcaları, 14. yüzyılda Yıldırım’da Osmanlı’nın ilk hastanesi ve Tıp Fakültesi olan Darüşşifası, 16. yüzyılda Kanuni Sultan Süleyman’ın Bursa’daki Kükürtlü Kaplıcalarında şifa bulunduğu bilinmektedir. Bu tarihi izler, Bursa’nın sağlık alanındaki önemini vurgulamaktadır. Jeotermal kuşakta yer alan ve termal kaynakları güçlü olan Bursa, termal turizm açısından da büyük bir avantaja sahiptir. Kentte 18 kaplıca işletme belgesine sahip tesis bulunmakta ve bu tesislerdeki suların birçok hastalığı tedavi ettiği de bilinmektedir. Bu yönüyle Bursa potansiyelini gözler önüne sermektedir.

Bursa, zengin tarihiyle sağlıkla bütünleşmiş bir şehirdir. 5. yüzyılda Çekirge ‘de Thedora Kaplıcaları, 14. yüzyılda Yıldırım’da Osmanlı’nın ilk hastanesi ve Tıp Fakültesi olan Darüşşifası, 16. yüzyılda Kanuni Sultan Süleyman’ın Bursa’daki Kükürtlü Kaplıcalarında şifa bulunduğu bilinmektedir. Bu tarihi izler, Bursa’nın sağlık alanındaki önemini vurgulamaktadır. Jeotermal kuşakta yer alan ve termal kaynakları güçlü olan Bursa, termal turizm açısından da büyük bir avantaja sahiptir. Kentte 18 kaplıca işletme belgesine sahip tesis bulunmakta ve bu tesislerdeki suların birçok hastalığı tedavi ettiği de bilinmektedir. Bu yönüyle Bursa potansiyelini gözler önüne sermektedir.

	Hekim	Diş Hekimi	Hemşire	Diğer Sağlık Personeli	Ebe	Eczacı
Toplam	5 896	1 501	7 842	6 651	1 807	1 313
Sağlık Bakanlığı	3 418	333	5 389	4 050	1 653	126
Üniversite	961	7	896	474	32	14
Özel	1 517	1 161	1 557	2 127	122	1 173

Kaynak: TÜİK

Tablo 4. Bursa toplam sağlık personeli sayısı,2021

Dünyada akredite olmuş 3 büyük hastanenin yanı sıra Bursa’da;

- 2 Eğitim Araştırma Hastanesi
- 1 Tıp Fakültesi Hastanesi
- 19 Devlet Hastanesi
- 13 Özel Hastane
- 2 bin ayaktan teşhis ve tedavi hizmeti sunan kuruluş, Dal Merkezleri-Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon-SPA ünitelerinin yanında, yapımı devam etmekte olan birçok sağlık yatırımı bulunmaktadır.

Dünya ortalamalarından çok daha hızlı ve çok daha ekonomik koşullarda sunulan, teşhis, tanı ve tedavi hizmetlerinin yanı sıra, cerrahi olanakların oldukça güçlü olduğu kentte; estetik cerrahi, diş ve ordodonti, eklem ve ameliyatları kalça ve diz protez operasyonları, retina-katarakt-excimer laser ve kornea operasyonları, kardiyoloji ve kalp ve cerrahisi, kanser cerrahisi, tüp bebek tedavileri, omurga cerrahisi, kaplıca tedavileri, spa ve fizik tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri, operasyon öncesi ve operasyon sonrası yüksek nitelikte bakım hizmetleriyle de desteklenmektedir.

4 | BURSA SAĞLIK SEKTÖRÜ KONSEY ÇALIŞMALARI

4.1. Sağlık Konseyi Arka Planı

Konsey modeli, dünyanın gelişmiş ekonomilerinin yanı sıra Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Türkiye İhracatçılar Meclisi gibi ülke ekonomisine yön veren kuruluşlarımız tarafından da benimsenmektedir. Bursa iş dünyasını bütünleştirerek, şehrin ortak aklını harekete geçirme gayesiyle Bursa Ticaret ve Sanayi Odası (BTSO) bünyesinde öncelikli sektörlerde ihtiyaç analizi yapmak ve gelişime yönelik stratejileri belirlemek amacıyla 22 konsey oluşturulmuştur. Bu konseylerden birisi de Sağlık Konseyi'dir.

Sağlık Konseyi toplantısı 29 Şubat-1 Mart 2024 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Bu toplantıya sektörde çalışan ya da sektörle ilişkili olan firma temsilcileri ile birlikte ilgili kamu kurum ve kuruluşları, üniversite ve sivil toplum örgütlerinden temsilciler katılmıştır.

Konsey açılış toplantısında tüm katılımcıların görüşlerine dayalı olarak çalışma konuları belirlenmiştir. Belirlenen konsey çalışma konuları şu şekildedir:

- Uluslararası sağlık kongresinin düzenlenmesi
- Sağlık turizminin geliştirilmesi
- Üretim ve hizmet ihracatı potansiyelini artırmak
- Termal Turizm'in geliştirilmesi ve Bursa'nın bu alanda konumunun ve yatırımlarının güçlendirilmesi
- Bursa'yı bölgesinde sağlık alanında cazibe merkezi yapmak
- Sağlıklı hizmet kalitesinin artırılması

- Yapay zeka uygulamalarının sağlık sektörüne entegre edilmesi
- Sağlıkta başarılı dijital ekosistem oluşturma
- Sağlıkta dijital dönüşüm
- Online muayene ve mevzuata uygunluğu
- Sağlık sektörüne yönelik teşviklerin sağlanması
- Ulusal ve uluslararası iş birlikleri geliştirilmesi
- Sağlık mevzuatının değerlendirilmesi
- Yeşil hastane uygulamalarının yaygınlaştırılması
- Yetkin personel yetiştirilmesi ve temini
- Herkesin kaliteli sağlık hizmetlerine erişimini sağlama
- Sağlık hizmetlerinin seviyelendirilmesi, hastalık önleme ve sağlık iyileştirilmesi
- Tıbbi ilaç ve cihazların yerleştirilmesi
- Yabancı sermaye girişini artırmak
- Finansal sürdürülebilirlik

Belirlenen çalışma konuları markalaşma, dijitalleşme, yönetim ve sürdürülebilirlik oturumlarında ele alınmış ve farklı katılımcılar farklı oturumlarda belirlenen konuların derinlemesine incelenmesine katkı sağlamışlardır. Toplantıda çalışma grupları belirtilen oturum başlıkları altında bir araya gelerek projeler için hedeflerini ve gerçekleşmesi planlanan faaliyetleri belirlemişlerdir. Konsey sonucunda belirlenen hedeflere bağlı faaliyetler, yapılabilişliği ve faaliyetin iş çıktılarına faydası şeklinde incelenerek önceliklendirilmiştir (Şekil 13).

		Faaliyetin İş Çıktılarına Faydası	
		Az Fayda	Çok Fayda
Faaliyetin Yapılabilirlik Düzeyi	Yüksek	Faydası az ancak yapılabilirliği yüksek faaliyetler, içeriğine ve değişen eko sistemine göre tekrar önceliklendirilebilir. Faz 3	Yapılabilirlik seviyesi yükse ve kurumlara ve firmalara faydası çok olan faaliyetler Faz 1
	Düşük	Düşük iş faydası sağlayacak ve yapılabilirlik düzeyi de düşük olduğu için bekletilmesi uygun faaliyetler. Faz 4	Yüksek iş faydası sağlayacak fakat uygulaması efor ve zaman gerektiren faaliyetler Faz 2

Şekil 12. Önceliklendirme Tablosu Yöntemi

Konsey ile yapılan önceliklendirme çalışması ardından faaliyetlere ilişkin acil öncelikli faaliyet alanları Şekil 13'de görüldüğü gibi ortaya çıkmıştır. "Faz 1" alanı yapılabilirliği yüksek ve kurumlara ve firmalara faydası çok yüksek olan faaliyetlerin yer aldığı bölümdür. "Faz 1" alanında yer alan faaliyetler SSM6, SSM7, SSM8, SSD9, SSD11, SSD12, SSD13, SSY14, SSY15, SSY16, SSY19, SSS22,

SSS23, SSS24, SSS26 ve SSS28 kodlu faaliyetlerdir. "Faz 2" alanında, ikinci dereceden acil öncelikli faaliyetler yer almaktadır. "Faz 2" alanında yer alan faaliyetler SSM1, SSM2, SSM3, SSM4, SSM5, SSY17, SSD10, SSS25 ve SSS27 kodlu faaliyetlerdir. "Faz 3" yapılabilirliği kolay ancak faydası düşük olmayan faaliyetler yer almaktadır. "Faz 3" alanında ise SSY18, SSY20 ve SSS21 kodlu faaliyetlere yer verilmiştir.

		Faaliyetin İş Çıktılarına Faydası	
		Az Fayda	Çok Fayda
Faaliyetin Yapılabilirlik Düzeyi	Yüksek	SSY18, SSY20, SSS21 Faz 3	SSM6, SSM7, SSM8, SSD9, SSD11, SSD12, SSD13, SSY14, SSY15, SSY16, SSY19, SSS22, SSS23, SSS24, SSS26, SSS28 Faz 1
	Düşük	Faz 4	SSM1, SSM2, SSM3, SSM4, SSM5, SSY17, SSD10, SSS25, SSS27 Faz 2

SSM: Sağlık Sektörü Markalaşma

SSD: Sağlık Sektörü Dijitalleşme

SSS: Sağlık Sektörü Sürdürülebilirlik

SSY: Sağlık Sektörü Yönetişim

(*): Acil/Önemli kodula Faz 2'den 1'e alınan faaliyeti temsil etmektedir.

Not: Kutuların konumunun ve numarasının önceliklendirmeye herhangi bir alakası YOKTUR.

4.2. Bursa Sağlık Sektörü Değerlendirmesi

4.2.1. Markalaşma

Sağlık Konseyi toplantısında “Markalaşma” oturumu altında belirlenen üç hedef aşağıda maddeler halinde verilmektedir.

- Sektörün üretim ve hizmet potansiyelini artırmak
- Sağlık turizminin geliştirilmesi ve sektörde marka şehir olmak
- Sağlıklı hizmet kalitesinin artırılması

Belirlenen hedeflere yönelik faaliyetler, hangi sorumlu kurum ve kuruluşlar aracılığıyla gerçekleştirileceği de belirlenerek katılımcıların istişaresi sonucu karar altına alınmıştır. Toplantıda ayrıca ilgili faaliyetlerin başlangıç ve tamamlanma süreleri belirlenip, süreç sonundaki performans göstergeleri de ortaya konularak aşağıdaki tabloda açıklanmıştır.

HEDEF 1 / Sektörün Üretim ve Hizmet Potansiyelini Artırmak

SSM1	Medikal ve sağlık turizmine yönelik kongre ve fuar düzenlenmesi
Sorumlu Kuruluşlar	KFA
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	BTSO, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, İlgili Kuruluşların İl Müdürlükleri, Üniversiteler, STK'lar,
Süre	2025 IV. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Ulusal ve uluslararası düzeyde geniş katımlı ve medikal ile sağlık sektörüne yönelik üretim, hizmet, tedarik ve insan kaynakları eğitimi gibi konuları kapsayan otumlardan oluşan bir kongre 2025 yılının IV. çeyreğine kadar düzenlenecektir.
Açıklamalar	BTSO 60. ve 61. Komitelerden 2 üyenin, KFA'dan 1 yetkilinin, Valilik, BBB ve Bursa Üniversitelerinden 1 temsilcinin yer aldığı alt çalışma grubu oluşturulacaktır.

SSM1.1	Plastik cerrahi, estetik ve diş, diş protez, saç ekimi gibi önde olunan konularda Bursa'nın tanıtımının sağlanması için girişimde bulunulması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	İl Sağlık Müdürlüğü, Özel Sağlık Kurumları, Turizm Acentaları
Süre	2025 II. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Önde gelen sağlık kuruluşları ile birlikte ulusal ve uluslararası pazarlarda ortak tanıtım kampanyaları yapılması

SSM2	Bursa'ya gelen yabancı hastalarla etkili iletişimin sağlanması için nitelikli personel yetiştirme programının oluşturulması
Sorumlu Kuruluşlar	BUTGEM
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası, Sağlık Turizm Dernekleri, Üniversiteler, Sektörde Öncü Firma Temsilcileri, MESYEB
Süre	2025 II. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Sektörde öncü firmalar ile birlikte iş garantili eğitim programı alt yapısının oluşturulması. 2025 yılında 1 adet programın tamamlanması

HEDEF 2 / Sağlık Turizminin Geliştirilmesi ve Sektörde Marka Şehir Olmak

SSM3	Termal sağlık turizminde kullanılan suların içilebilirlik özelliklerinin araştırılması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Büyükşehir Belediyesi
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Sağlık Bakanlığı, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Üniversiteler, İl Sağlık Müdürlüğü, Türkiye Seyahat Acentaları Birliği
Süre	2025 II. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Termal sağlık turizminde kullanılan suyun içilebilirlik özelliklerinin araştırılarak sonuç raporunun 2025 yılında yayımlanması

SSM4	Bursa termal sağlık turizmine ilişkin tanıtıcı bir belgeselin hazırlanması ve sağlık turizmine ilişkin bir slogan oluşturularak marka tescilinin yapılması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Büyükşehir Belediyesi
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Bursa Sağlık Turizmi Derneği, Bursa Özel Sağlık Kuruluşları Derneği, Türk Patent ve Marka Kurumu, Bursa Ticaret ve Sanayi Odası, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı
Süre	2025 II. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Belgeselin hazırlanması ve uluslararası düzeyde tanıtımının değerlendirilmesi sağlanacaktır.
Açıklama	Termal turizm yapılan tesislerin sınıflandırılması (a,b,c segmenti şeklinde), kalış sürelerinin belirlenmesi, Bursa'nın termal kapasitesinin analizinin yapılması sağlanacaktır. Bursa'nın termal kapasitesinin uluslararası düzeyde tanınırlığının sağlanması için çalışmalara başlanacaktır.

SSM5	Medikal sektörüne yönelik kümelenme çalışmalarının yapılması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Ticaret Bakanlığı
Süre	2025 II. Çeyrek
Performans Göstergeleri	2025 yılında sektör kümelenmesi için firma taleplerinin toplanarak bakanlık başvurusunun yapılması sağlanacaktır.
Açıklamalar	Medikal üretici ve ticaret firmalarına yer tahsisi yapılması, bir merkez haline gelmesi sağlanabilir.

HEDEF 3 / Sağlıkta Hizmet Kalitesinin Artırılması

SSM6	Sağlık turizminde uluslararası pazarda rekabet edebilmek için gerekli olan belgelerin alınmasında Ticaret Bakanlığı desteklerinden faydalanılması için çalışma yapılması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Bursa İl Sağlık Müdürlüğü, Bursa Sağlık Turizmi Derneği, Ticaret Bakanlığı, TSE, BEBKA, KOSGEB
Süre	2025 II. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Belge ve sertifikasyon için çalışmaların başlatılması
Açıklama	Özel ve kamu hastaneleri, sağlık sektör temsilcilerinin belirli bir standart temelinde belgelendirmeden faydalanacaktır.

SSM7	Tıbbi cihaz sektöründe belgelendirme (MDR) sistemine ilişkin akredite bir yapılandırma oluşturulması
Sorumlu Kuruluşlar	BUTEKOM
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Tıbbi Cihaz Kurumu, Sağlık Bakanlığı, İl Sağlık Müdürlüğü, Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
Süre	2025 III. Çeyrek
Performans Göstergeleri	BUTEKOM bünyesinde olan laboratuvarların tıbbi test ve analizleri konusunda yetkin hale getirilecektir.

SSM8	Sağlık turizminde uygulanan fiyatlandırma standartlarının belirlenmesi ve hizmet sistemine ilişkin denetim ve takip mekanizmalarının oluşturulması
Sorumlu Kuruluşlar	Sağlık Bakanlığı
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Sağlık Kuruluşları, Sağlık Turizmi Derneği, Turizm Bakanlığı , BTSO
Süre	2025 II. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Denetim ve takip mekanizmasının kurulması
Açıklama	Yerli ve yabancı turiste yönelik fiyatlandırmanın denetlenmesi ve hizmet kalitesinin belirlenmesi, zorunlu olan belgelerin kontrol edilmesi merdiven altı oluşumların engellenmesini sağlayacaktır.

4.2.2. Dijitalleşme

Sağlık Konseyi toplantısında “Dijitalleşme” oturumu altında belirlenen iki hedef aşağıda maddeler halinde verilmektedir.

- Sağlık sektörünün üretim, kontrol ve analiz, ürün teslim ve tedarik süreçlerinin dijitalleşmesi
- Sağlık sektörüne yönelik dijital ekosistem oluşturmak

Belirlenen hedeflere yönelik faaliyetler, hangi sorumlu kurum ve kuruluşlar aracılığıyla gerçekleştirileceği de belirlenerek katılımcıların istişaresi sonucu karar altına alınmıştır. Toplantıda ayrıca ilgili faaliyetlerin başlangıç ve tamamlanma süreleri belirlenip, süreç sonundaki performans göstergeleri de ortaya konularak aşağıdaki tabloda açıklanmıştır

SSD9	Ürün tedarik ve teslim süreçlerinin tamamının dijital ortamda gerçekleştirilmesi için çalışma yapılması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Türkiye ilaç tıbbi cihaz kurumu (TİTCK), Sağlık bakanlığına bağlı tüm kurum ve kuruluşlar, kamu ihale kurumu (EKAP)
Süre	2025 II. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Ürün tedarik ve teslim süreçleri dijital ortamda gerçekleştirilmesi için bilinçlendirme etkinlikleri düzenlenecektir.
Açıklama	Kâğıt, zaman, personel, verimlilik vb. konular açısından ürün teslim süreçlerinin dijitalleşmesi gerekmektedir.

SSD10	Özellikle radyoloji alanında olmak üzere, tıbbi görüntülerin analiz edilmesi ve hastalıkların tanısında yapay zekânın kullanılması
Sorumlu Kuruluşlar	Sağlık Bakanlığı
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Üniversiteler, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
Süre	2025 I. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Dünya genelinde kullanılan yapay zekâ uygulamalarının araştırılarak raporlanması sağlanacaktır. Örnek uygulamalar 2025 yılında ülkemizde de kullanılması sağlanacaktır.

SSD11	Hasta eğitiminde yapay zekâ kullanarak sağlık okuryazarlığını arttırmak
Sorumlu Kuruluşlar	Sağlık Bakanlığı
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	BTSO, Üniversiteler, Sağlık Kuruluşları, Milli Eğitim Bakanlığı, Belediyeler, Kent Konseyi Sağlık Komisyonu
Süre	2025 IV. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Hasta okuryazarlığı için yapay zekâ uygulamalarının kullanılması

HEDEF 5 / Sağlık Sektörüne Yönelik Dijital Ekosistem Oluşturmak

SSD12	İlgili alanda eksiklikleri tespit etmek amacıyla akademisyenler, Yazılım ve otomasyon hizmet sağlayıcıları ve sanayi temsilcileri arasında çalıştay ve kongrelerin düzenlenmesi
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Yazılım ve otomasyon üretici özel sektör temsilcileri, Üniversiteler, hastaneler, sanayi kuruluşları, telekomünikasyon firmaları
Süre	2025 III. Çeyrek
Performans Göstergeleri	2025 yılında çalıştayın yapılması
Açıklama	Sağlıkta Dijitalleşme alt çalışma grubunun oluşturulması için Odamız Bilgi İşlem ve Otomasyon Teknolojileri Konseyi ile iş birliği yapılabileceği değerlendirilmiştir.

SSD12.1	Ekosistemin gelişimi adına teşviklerin artırılması için girişimlerde bulunulması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Sağlık Bakanlığı, TÜBİTAK, KOSGEB, BEBKA
Süre	2025 I. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Sektör dijitalleşme süreci kapsamında teşvik paketlerinin açıklanması

SSD12.2	Dijital sistemin geliştirilmesi için çalışan personellerin eğitiminin sağlanması
Sorumlu Kuruluşlar	Sağlık Bakanlığı, Butgem
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası, Bursa Sağlık İl Müdürlüğü, Üniversiteler, KOSGEB,
Süre	2025 4. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Sektöre nitelikli personel kazandırmak adına 2025 yılında eğitim programı açılacaktır.

SSD13	Üniversitelerde ilgili konuya yönelik derslerin müfredata eklenmesi (yapay zekâ, dijital dönüşüm gibi) girişimde bulunulması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	YÖK, Üniversiteler, Özel Firma Temsilcileri
Süre	2025 III.Çeyrek
Performans Göstergeleri	Uludağ Üniversitesi ve Bursa Teknik Üniversitesinde Sağlık bölümlerine ilgili derslerin konulması

4.2.3. Yönetişim

Sağlık konseyi toplantısında “Yönetişim” oturumunda belirlenen hedefler aşağıda maddeler halinde sunulmaktadır

- Sağlık sektörüne yönelik teşviklerin artırılması
- Ulusal ve uluslararası iş birliklerinin geliştirilmesi

Belirlenen hedefler doğrultusunda önerilen faaliyetlerin, hangi sorumlu kurum ve kuruluşlar aracılığıyla gerçekleştirileceği de belirlenerek katılımcıların istişaresi sonucu karar altına alınmıştır. Toplantıda ayrıca ilgili faaliyetlerin başlangıç ve tamamlanma süreleri belirlenip, süreç sonundaki performans göstergeleri de ortaya konularak aşağıdaki tabloda açıklanmıştır.

HEDEF 6 / Sağlık Sektörüne Yönelik Devlet Teşviklerinin Artırılması

SSY14	Özellikle tersine beyin göçünü destekleyen teşvikler olmak üzere devlet ve AB teşviklerinin araştırılması ve hizmet sunucularına ve tıbbi malzeme üreticilerine bu teşviklerden nasıl yararlanabileceği konusunda bilgilendirme yapılması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, KOSGEB, SGK, Üniversiteler, TTO'lar, Patent Kurumu, TUSEB, TÜBİTAK, BTSO Akademi
Süre	2025 I. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Bilgilendirme etkinliklerinin gerçekleştirilmesi
Açıklama	Medikal cihaz ve sarf malzemelerin üretim ve belgelendirmesi için teşvikler konusunda ilgili ve yetkili temsilciler davet edilerek BTSO üyelerine bilgilendirme yapılacaktır.

SSY15	Melek yatırımcı ağları ile ilgili araştırma yapılması ve benzer bir oluşumun Bursa'da gerçekleştirilmesi için çalışmaların başlatılması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	BEBKA, KOSGEB TTO'LAR, Teknoparklar
Süre	2025 I. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Bursa'da Sağlık sektörüne yönelik girişimcileri hedef alan melek yatırım ağının oluşturma çalışmalarına başlanacaktır.
Açıklama	Sağlık sektörüne yönelik Start up şirketlerinin artırılması amacıyla TÜBİTAK Mevzuat'ının bilgilendirilmesinin yapılması sağlanacaktır.

SSY16	Tıbbi cihaz üreticilerine şartnameye uygun ürünler üretmeleri için alım garantisi verilmesi önerisi sunulması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Tıbbi Cihaz Kurumu, Sağlık Bakanlığı, Devlet Malzeme Ofisi (DMO)
Süre	2025 I. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Kamunun ürün alım garantisi verilmesi için 2025 yılında çalışma yapıp ilgili bakanlığa sunulacaktır.

HEDEF 7 / Ulusal ve Uluslararası İş Birliklerinin Geliştirilmesi

SSY17	Sağlık ve Sağlık Sanayi ekosisteminin oluşturulması; tıbbi cihaz firmalarının KOBİ OSB de veya uygun bir yerde seri üretim için yer tahsisi sağlanarak iletişimin artırılması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Yerel yönetimler, ilgili bakanlıklar
Süre	2025 II. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Seri üretim için sanayi bölgelerinde uygun yer tahsisi sağlanması.

SSY18	Uluslararası Ar-ge çalışmalarının ticari anlaşmalar kanalıyla bakanlık tarafından desteklenmesi için bakanlığa öneri sunulması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	İlgili Bakanlıklar
Süre	2025 II. Çeyrek
Performans Göstergeleri	2025 yılında öneri paketi hazırlanarak sağlık bakanlığına sunulacaktır.

SSY19	Hali hazırda üniversitelerde bulunan mevcut tıbbi cihaz ve malzeme araştırma komisyonları ile sektör temsilcilerinin daha efektif çalışmasının sağlanması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	BUÜ, BTU
Süre	2025 I. Çeyrek
Performans Göstergeleri	İlgili alanda 2025 yılında üniversite – sanayi iş birliği protokolü imzalanacaktır.
Açıklama	Üniversitelerin ürün laboratuvarlarının yetkinliklerinin araştırılarak sektöre aktif hizmet verebilir duruma getirilmesi sağlanacaktır.

SSY20	BTSO üyesi firmalar arası ziyaretlerin gerçekleştirilmesi
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
Süre	2025 I. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Programın yayınlanarak Ziyaretlerin gerçekleştirilmesi
Açıklama	Firmalar yerinde ziyaret edilerek benzer sektörde çalışan aktörlerin birbirleriyle tanıştırılması ve işbirliği fırsatlarının yaratılması sağlanacaktır.

4.2.4. Sürdürülebilirlik

Sağlık konseyi toplantısında “Sürdürülebilirlik” oturumunda belirlenen hedefler aşağıda maddeler halinde sunulmaktadır.

- Yeşil hastane uygulamalarının yaygınlaştırılması
- Sağlık sektörüne yönelik yetkin personel eğitimi ve istihdam sürecinin iyileştirilmesi
- Sağlık hizmetlerine erişimin iyileştirilmesi
- Tıbbi ilaç ve cihazların yerli üretiminin artırılması

Hedefler kapsamında yapılması gerekli faaliyetler değerlendirilmiştir. İlgili faaliyetlerin hangi sorumlu kurum ve kuruluşlar aracılığıyla gerçekleştirileceği, başlangıç ve tamamlanma süreleri ve süreç sonundaki performans göstergeleri de belirlenmiştir.

HEDEF 8 / Yeşil Hastane Uygulamalarının Yaygınlaştırılması

SSS21	Tıbbi atık yönetimi ve geri dönüşümü / yeşil hastane konuları hakkında eğitimlerin düzenlenmesi
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Uludağ Üniversitesi, Bursa Teknik Üniversitesi, BUTGEM, Sağlık İl Müdürlüğü
Süre	2025 II. Çeyrek, 1 yıl
Performans Göstergeleri	2025 yılında eğitim programı düzenlenecektir.
Açıklama	* Hastanelere hidrotermal altyapı ve GES'lerinin kurulmasının yaygınlaştırılması hakkında bilgilendirme yapılacaktır. * Sağlık kuruluşlarının ısı yalıtımsal, mekanik ve elektrik yetkinliğinin denetlenme kapsamının genişletilmesi için öneri sunulacaktır.

SSS22	Tıbbi atıkların imhası için donanımlı ayrıştırma, arıtma ve sterilizasyon tesisinin TEKNOSAB veya Bursa'da uygun görülen bir yerde kurulması ile ilgili çalışma yapılması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	TEKNOSAB, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, yerel yönetimler
Süre	2025 IV. Çeyrek
Performans Göstergeleri	2025 yılında fizibilite çalışmalarının tamamlanması
Açıklama	Kocaeli ilinde bulunan benzer tesis incelenerek benzer bir çalışma gerçekleştirilebilir.

SSS23	Sağlık Bakanlığına Yeşil Hastane Sertifikasyonu ve derecelendirme programı oluşturması önerisi sunulması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	BTSO, BBB, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı
Süre	2025 II. Çeyrek,
Performans Göstergeleri	Yeşil Hastane Sertifikasyonu ve derecelendirme programının başlatılması

HEDEF 9 / Sağlık Sektörüne Yönelik Yetkin Personel Eğitimi ve İstihdam Sürecinin İyileştirilmesi

SSS24	Sağlık meslek liselerinin eğitimlerinde devamlılık ve aktif bir şekilde değerlendirilmesi için sektör paydaşlarıyla ortak bir çalışma yapılarak ihtiyaç analizinin gerçekleştirilmesi
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Sağlık Eğitim Kurumları
Süre	2025 II. Çeyrek, 1 yıl
Performans Göstergeleri	2025 Yılı içerisinde ihtiyaç analizi sonuç raporunun hazırlanması
Açıklama	Sektörel kariyer günlerinin kampüslerde düzenlenmesi ve mezunların yaşam boyu eğitimlerinin devam ettirilmesi konuları değerlendirilecektir.

HEDEF 10 / Sağlık Hizmetlerine Erişimin İyileştirilmesi

SSS25	Yüksek talep gören Tıbbi, cihazların sayısının ve kullanım zaman diliminin iyileştirilmesi
Sorumlu Kuruluşlar	Sağlık Bakanlığı
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	BTSO, İl Sağlık Müdürlüğü
Süre	2025 I. Çeyrek
Performans Göstergeleri	İlgili cihazların belirlenmesi ve kullanım sürecinin iyileştirilmesi adına fizibilite raporunun hazırlanması
Açıklama	Yüksek talep alan tıbbi cihazlara 7/24 erişimin yaygınlaştırılması sağlanacaktır.

SSS26	Önleyici sağlık hizmetlerinin halka duyurulması ve bilinç artırımı için kamu spotlarının oluşturulması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Sağlık bakanlığı, Üniversiteler, Özel sektör temsilcileri
Süre	2025 III. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Önleyici sağlık hizmetlerinin bilinirliğinde artış sağlanması.
Açıklama	Sağlık okuryazarlığı bilincinin erken yaşlarda kazandırılması sağlanacaktır.

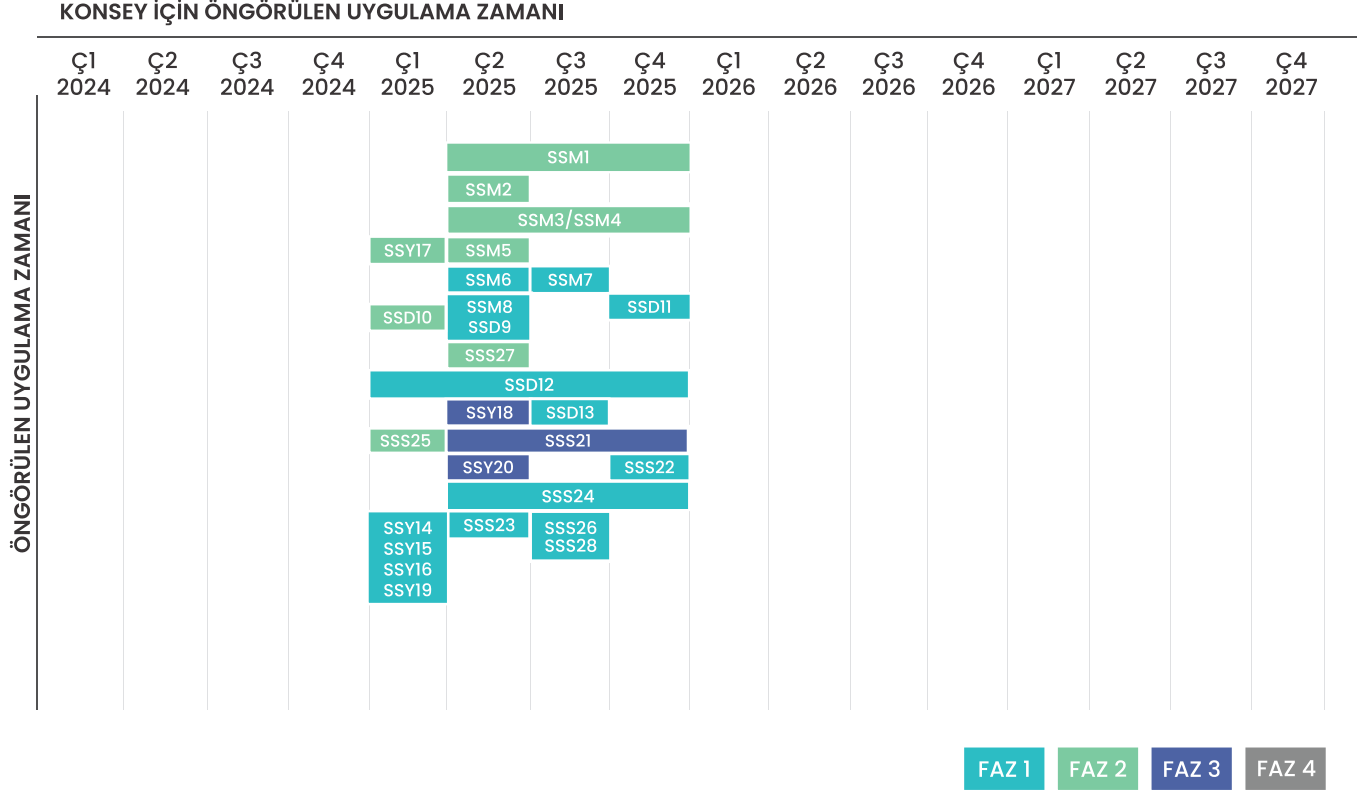
HEDEF 11 / Tıbbi İlaç ve Cihazların Yerli Üretiminin Artırılması

SSS27	İthalat yoğun firmaların ithal ettikleri ürünlerin yerli üreticiler tarafından üretilmesi için teşviklerin ve zorunlulukların artırılması için girişimde bulunulması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Sağlık Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, KOSGEB, TÜBİTAK, Özel Sektör Temsilcileri
Süre	2025 II. Çeyrek
Performans Göstergeleri	2025 yılında ilgili ürünlerin Yerli olarak üretilmesi için ihtiyaç analiz raporu hazırlanması

SSS28	Tıbbi cihaz yarı mamullerin ithalatının ekonomik ve hedefe uygun şekilde gerçekleştirilmesi için gerekli araştırmaların yapılması
Sorumlu Kuruluşlar	Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
İş Birliği Yapılacak Kuruluş	Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, Sağlık Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Üniversiteler
Süre	2025 III. Çeyrek
Performans Göstergeleri	Araştırma raporunun hazırlanması.

5 | EKLER

5.1. Konsey Sonucunda Çıkan Hedeflere Bağlı Faaliyetlerin Gantt Diyagramı

5.2. Oturum Katılımcı Listesi

	ADI SOYADI	KURUM / FİRMA
1	EROL KILIÇ	YÖNETİM KURULU ÜYESİ
2	MEHMET FATİH ÖZKUL	KONSEY BAŞKANI
3	TÜRKAY EYRİCE	60. MESLEK KOMİTE BAŞKANI
4	MURAT YAZICI	60. MESLEK KOMİTE BAŞKAN YARDIMCISI
5	SELÇUK BEDİR	60. MESLEK KOMİTE VE MECLİS ÜYESİ
6	MESUT KAYA	60. MESLEK KOMİTE VE MECLİS ÜYESİ
7	NUMAN KARACA	60. MESLEK KOMİTE ÜYESİ
8	METİN YURDAKOŞ	61. MESLEK KOMİTE BAŞKANI

9	ÖMER GİRGİN	61. MESLEK KOMİTE BAŞKAN YARDIMCISI
10	AHMET ÖZKUL	HAYAT HASTANESİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI
11	TAHSİN BULUT	ÖZEL TAHSİN BULUT AĞIZ VE DİŞ
12	İSMAİL ASLANLAR	BURSA İL TİCARET MÜDÜRÜ
13	MUSTAFA ESGİN	DORUK HASTANESİ
14	F. SEVİNÇ SARIHAN	İNEGÖL GÜMRÜK MÜDÜRLÜĞÜ
15	HALİT LEVENT HOŞGÜN	BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
16	SERKAN KARAKAYA	BURSA TİCARET İL MÜDÜRLÜĞÜ
17	SEVİL DELİCAY	BURSET MEDİKAL
18	SERAP ÖNAL	HAKAN ÜNVER
19	ADNAN ERAKIN	BURSA ECZACI
20	BAHADIR AKMAN	AKTENT ÖZ. SOSYAL HİZMETLER
21	MUHTEREM PEHLİVAN	SANAYİ VE TEKNOLOJİ
22	ATİKE KÖKEN	BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
23	NİHAL SAĞLAM	BURSA ULUDAĞ TTO
24	SÜLEYMAN ULUSOY	ÖZHAVA
25	BİLGİN OSMAN	ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
26	ESRA KARACA	BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
27	BURSA DEMİR SENEL	BURSA ECZA KOOP
28	GÜLAY YALÇIN	MUDANYA ÜNİVERSİTESİ
29	NURCAN ÖZYAZICIOĞLU	BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
30	PROF. DR. FUNDA COŞKUN	BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
31	İSMAİL ASLANLAR	TİCARET BAKANLIĞI
32	DR. FATİH ÖZKAN	HAYAT HASTANESİ
33	MUSTAFA ERGÜN	
34	REMZİ ÇAKMAK	NUVEL MEDİKAL
35	FATİH KARTAL	FULSET MEDİKAL
36	AHMET YAŞAR AÇIKGÖZ	MEDİMENT MEDİKAL
37	EMEL KİLİMCİ	BURSA ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ
38	A. KEMAL DİKMEN	ASHMED
39	HALİL AYDIN	MEDİTECH
40	FERDİ YILMAZ	VİA PREMIUM ÖZEL SAĞLIK HİZMETLERİ
41	FEYHUN YAVUZ	HEV SAĞLIK GRUBU
42	NECDET SÖNMEZ	SÖNMEZ MEDİKAL
43	İBRAHİM CANTÜRK	MEFİN DİŞ DEPOSU
44	ALİ YILDIZ	MEDİKOLİFE LTD
45	HAMİT MUTLU	MEKANİK PROJE

5.3. Toplantıdan Görseller

6 | KAYNAKÇA

1. Yazgan, M. Sağlık İşletmelerinde, Hizmet Kalitesinin Sağlık Hizmeti Sunan ve Sağlık Hizmeti Alan Taraflarca Değerlendirilmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2009.
2. Global Sağlık Sektörü ve Medikal Turizm Trendleri, 2023.
3. Özel Hastaneler ve Sağlık Kuruluşları Derneği (OSHAD), Bülten, 21 Aralık 2023.
4. Zeynep Yılmaztürk, Dünya’da Ve Türkiye’de Sağlık Turizmi, Mali Kılavuz, 20 Ocak 2023.
5. Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü, Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2022 Haber Bülteni, 2023.
6. Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, Sayı: 49676, 07 Aralık 2023
7. USHAS Uluslararası Sağlık Hizmetleri A.Ş., Sağlık Turizmi Verileri

NOTLAR

BTSO®
BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI

KENDİNE
İNAN
ÜLKENE
GÜVEN

ORTAK AKLIN
GÜCÜYLE
GELECEĞİN
KENTİNE

BURSA
BÜYÜRSE
TÜRKİYE
BÜYÜR

www.btso.org.tr

BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI

Fethiye OSB Mahallesi, Mavi Cd.

No:13, 16140 Nilüfer/Bursa

Telefon: 0 (224) 275 16 00

Faks: 0 (224) 275 16 09

www.btso.org.tr

btso@btso.org.tr

BTSO
BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI

KENDİNE
İNAN
ÜLKENE
GÜVEN

ORTAK AKLIN
GÜCÜYLE
GELECEĞİN
KENTİNE

BURSA
BUYURSE
TÜRKİYE
BUYUR